
Netiketti

Ohjeita nuorten verkkoviestintään

Timo Kiravuo

timo.kiravuo@tkk.fi

Netti

- Netti on aivan yhtä oikeaa elämää kuin muukin maailma
- Samat käytössäännöt kuin netin ulkopuolellakin ovat voimassa
- Ruma käytös on rumaa missä vaan

Verkkoviestinnän perusteet

- Sähköisessä viestissä äänenpainot, tauot, rytmi, ilmeet ja eleet katoavat
- Useimmat meistä eivät ole hyviä viestijöitä
- Vastaanottaja saattaa olla tottunut laadukkaampaan viestintään
- Wiion laki: *"Viestintä yleensä epäonnistuu, paitsi sattumalta"*, vain vahvistuu verkossa

Verkkokeskustelujen ilmiöitä

- Keskustelun aihe lähtee avauksesta jonnekin omalle reitilleen
- Keskitytään suurten kysymysten sijaan yksityiskohtiin
- Kritiikki koetaan henkilökohtaisesti ja keskustelu polarisoituu
- Nopean vastaamisen tarve (koettu), kasvottomuus, viestintäkanavan rajallisuus, osaamattomuus
  - Aiheuttavat ristiriitoja ja paha mieltä

Netiketti

- Verkon oma käytössäännöstö
- "*Etiketti*" on jaettuun ymmärrykseen perustuva käytösnormisto
  - Helpottaa tilanteiden tulkintaa ja
  - Ylläpitää sosiaalista koheesiota
- Nettietiketti perustuu samoille arvoille kuin arkielämän etiketti, vain toteutus eroaa

Netiketin yleiset periaatteet

- Kohtele muita kuten toivoisit itseäsi kohdeltavan
  - Älä ole ilkeä muille
- Älä häiriinny muiden käytöksestä, yritä itse olla häiritsemättä muita
  - Älä ota nokkiisi liian herkästi, yritä ensin ymmärtää mitä toinen tarkoittaa
- Terveellä järjellä ja maltilla pääsee hyvin pitkälle

Netiketin opettaminen

- Kuten muitakin käytöstapoja, myös netikettiä voi opettaa
- Etenkin nuorille kannattaa lähteä esimerkeistä ja konkretiasta
- Tavoitteena kuitenkin arvojen sisäistäminen ja ymmärtäminen

Keskustelun taito

- Kuuntele mitä toinen sanoo
- Arvioi koko viesti tarttumatta yksityiskohtiin
- Vastaa perustellusti ja keskittyen olennaiseen
- Jos haluat keskittyä yksityiskohtaan, osoita silti tietoisuutesi kokonaisuudesta
  - A: "Apple 2 oli yhtä hyvä kuin C64, koska molemmissa oli 6510-prosessori"
  - B: "Apple II:n prosessori oli kylläkin 6502, omana aikanaan laadukkaita koneita kummatkin"

Hyvä muistaa keskustellessa

- Asiat tappelee, ei ihmiset
  - Nastarenkaiden kannattajat eivät ole tyhmiä, vaan heillä on eri tulkinta faktoista
- Ei kannata provosoitua, jos provosoidaan
- Ei kannata yllättyä ja tulla ruikuttamaan jos provosoitu provosoituu

Hyviä keskustelukeinoja

- Pysy asiassa
- Erotta asia ja tunteet
- Erotta keskustelun kohde ja keskustelijat
- Perustelee

Esimerkkejä

- "iPad on tyhmä"
- "En ymmärrä mikä oikein on iPadin tarkoitus"
- "Sinä olet tyhmä kun et ymmärrä iPadia"
- "iPad on kiinnostava laite, jonka tarkoitus ei ole vielä auennut"

Rauhallinen väittely

- Näkemykset eroavat
- Tarkoitus vaikuttaa kuulijoihin, ei vastustajaan
  - Suomessa on heikko väittelyperinne
- Toisin kuin suullisessa debatissa verkon väittelyissä voi pitää taukoja tai jättäytyä pois
- Vahva impakti syntyy lopettamalla oikealla hetkellä
- Joskus keskustelun tai väittelyn voi lopettaa kirjoittamalla yksinkertaisen ja täydellisen yhteenvedon, jonka jälkeen kellekään ei ole lisättävää

Väittelytaito

- Pysy asiassa
- Tuo lisää informaatiota keskusteluun
- Osoita eksplisiittisesti että et arvostelee eri mieltä olevaa henkilöä, vaan asiaa
  - A: "HIFK on paras"
  - B: "HIFK:n hyökkäyspeli rulettaa, mutta Tepsillä on koko homma hanskassa"
  - A: "Molemmilla puolensa, itse pidän HIFKistä enemmän"

Mutta mitä tehdä kun...

- Sinä sanot: "USA:ssa on 52 osavaltiota ja joku sanoo:
  - "Itse asiassa niitä on 50"
  - "Idiootti, niitä on 50"
  - "Wikipedian mukaan niitä on 50"
  - "Jos et osaa edes tuota oikein, pysy poissa tästä keskustelusta"

Flamewars

- Käsistä lähtenyt väittely, tunnettu jo Internetin alkuajoilta
- Muutaman keskustelijan välinen huutokilpailu
  - Esim. ovatko ninjat parempia kuin merirosvot, onko ilmastomuutos totta
- Opettele tunnistamaan
- Opettele tajuamaan kun itse valat bensaa liekkeihin
- Opettele luovuttamaan inttämisen sijaan
- Opettele sammuttamaan muiden liekinheitinkilpailuja
  - Edistynyt taito

Metakeskustelu

- Usein keskustelu kääntyy keskusteluksi keskustelusta
- Fyysisen etiketin pahin etikettivirhe on etikettivirheestä huomauttaminen
- Verkossa vedotaan usein netikettiohjeisiin
- Koska verkkoviestintä on vielä uutta, metakeskustelukin lienee tarpeen

Karma

- Kuten oikeassakin elämässä, myös verkossa ihmisellä on maine ja siihen sidottu arvostus
- Tekemällä hyviä asioita kerää hyvää karmaa, käyttäytymällä huonosti, saa pahaa karmaa
- Netissä karma voi kestää vuosikymmeniä, (kuten tämän esityksen pitäjällä)
- Eteenpäin maksamisen periaate: kun sinua on autettu, auta muita

Keskustelun judo

- Kun kaksi voimaa kohtaavat suoraan, molempia sattuu
- Monista tilanteista voi löytää rakentavan aspektin
- Jääkiekkoharrastajien foorumille eksynyt trolli: "Jääkiekko on tyhmää ja pitäisi kieltää"
- "Hei, kiva kun tulit juttelemaan, haluatko tulla mukaan treeneihin"

Trollit

- Verkossa voi uistella ja haastaa muita tappelemaan, virtuaalimaailmassa kun osumat eivät haittaa *jos niistä ei välitä*
- Trollaaja tunkee kasvissyöjien sivuille kehumiaan pekonikuorrutettua broileria
- **Älä ruoki trollia**

Moderointi

- Osa keskustelufoorumeista on valvottuja
- Normaalisti moderaatio ei ehdi lukea jokaista viestiä eikä puuttua kaikkeen, paikalle kutsuttunakaan ei välttämättä osaa tulkita tilannetta kuten osapuolet ovat sen kokeneet
  - Etenkin kun osapuoletkin ovat kokeneet tapahtuman eri tavoin

Omalla nimellä vai nimimerkillä

- Yleensä foorumit, joilla kirjoitetaan omalla nimellä ovat jonkin verran siistimpiä, mutta niilläkin rähistään
- Anonyymit foorumit ovat tunnettuja huonosta käytöksestä
- Anonyymiys voi kuitenkin olla tärkeää monelle käyttäjälle
- Moderointi tai keskustelualueen riittävän tiukka fokus nostavat laatua
- Anonyymifoorumit ovat myös tärkeitä erilaisten ongelmien käsittelylle

Kuuluuko olla paikalla?

- Nuoret (ja aikuiset) ovat joskus kärsimättömiä
  - Myös olettavat toisten käyttävän välineitä samalla tavalla
  - Olettavat toisella olevan samat välineet
- Esim. kuuluuko sähköpostiin reagoida kymmenen minuutin vai seuraavan työpäivän aikana
  - Toisilla jokainen viesti hälyttää
  - Toiset lukevat sähköpostinsa vain kerran päivässä

Mitä kertoa itsestään

- Kaikkea ei kannata paljasta
- Mikä menee kerran nettiin, on siellä ikuisesti
  - Mitä nolompi paljastus, sitä varmemmin se pysyy netissä:
<http://ircquotes.fi/list.php?sort=new>

Vielä muutamia yksityiskohtia

- Älä korjaa toisten kirjoitusvirheitä, elleivät ne ole todella oleellisia
- Älä kerro elokuvan, kirjan tms. loppuratkaisua varoittamatta (spoiler)
- Opettele lukemaan viestisi toisen ihmisen silmin
- Jos et ole varma että sekä vastaanottaja että sinä ymmärrätte toisianne täydellisesti, käytä hymiöitä :-)
- Älä loukkaa toisia tahallisesti
- Vältä alatyöilyä, tarpeettomia rasistisia juttuja ja muita mauttomuuksia
- Muista että tekijänoikeudet ovat voimassa
- Käytä lyhenteitä harkiten (BR, BRB, KVG)

Yhteenveto

- Netti on osa oikeaa maailmaa
- Ihmisten välinen viestintä vaatii harjoittelua
  - Etenkin tekstiviestintä
- Nettikäyttäytyminen vaatii järkeä ja itsehillintää
- Netiketti perustuu aivan samoihin periaatteisiin kuin muukin yhdessäelö

Lisää aiheesta

<http://www.internetopas.com/netiketti/>

<http://appro.mit.jyu.fi/doc/tyovaline/email/netiketti.html>

<http://www.anta.net/irt/netiquette-guidelines.shtml>

<http://www.kiravuo.net/etiketti/>

